

Miroslav Stiplovšek osemdesetletnik

Red. prof. v pokoju dr. Miroslav Stiplovšek je zaslužni profesor Univerze v Ljubljani. Toda to visoko in zaslužno univerzitetno priznanje, ki mu ga je ljubljanska univerza podelila za njegovo 41 letno delo, ni le priznanje za njegovo vsestransko delovanje na Filozofski fakulteti, temveč priznanje njegovi osebnosti. Ta pa se ne kaže samo v njegovi vrhunski strokovnosti in predanem pedagoško–mentorskem delu, temveč, se kaže v prvi vrsti za nas, tiste, ki se štejemmo za njegove prijatelje in dolgoletne sodelavce, pa tudi za njegove študente, v njegovi človeški, nekonfliktni in strpni širini.

Mirko Stiplovšek, rodil se je 18. julija 1935, se namreč vse svoje življenje razdaja – stroki, fakulteti, družini, prijateljem, lokalnemu okolju.

Bil je med tistimi, navzven manj vidnimi a vedno prisotnimi dolgoletnimi profesorji Filozofske fakultete, ki so do svoje upokojitve vedno »mislili z glavo« fakultete. Domala ni bilo fakultetnega organa, v katerem prof. Stiplovšek ni zapustil svoje sledi. Pa naj je šlo za izvršilni odbor, volilne komisije, senat, svet Filozofske fakultete ali pa za predstojništvo na oddelku za zgodovino in katedri za sodobno zgodovino. Dolga leta je zastopal »barve fakultete« in bil njen predstavnik v upravnih in strokovnih organih sorodnih, zgodovinarskih inštitucij: Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja/Inštituta za novejšo zgodovino, Arhivu Slovenije, Znanstveno-raziskovalnemu središču v Kopru... Povsod je bil spoštovan in cenjen sogovornik, saj gre v mnogih primerih prav njemu zasluga, da so se problemi reševali hitreje ali pa do njih sploh ni prišlo. Vsi ga poznamo, kot neomajnega branilca interesov oddelka za zgodovino, vendar nikoli na račun drugih.

Sodi med tiste slovenske zgodovinarje, ki so postavili temelje slovenski sodobni zgodovini. Še posebej s svojimi zadnjimi deli iz slovenske zgodovine med vojnoma, ki so bila objavljena tudi v tujini in so tam tako močno odmevala, da so celo nekateri najvidnejši tuji poznavalci jugoslovanske oziroma slovenske zgodovine – npr. prof. dr. Holm Sundhausen, Freie Universität Berlin – na osnovi njegovih dognanj korigirali svoja spoznanja, si je v slovenskem zgodovinopisju zagotovil tako mesto, kot le malokdo.

Ena najvidnejših značilnosti njegovega znanstvenega dela je razpetost med lokalno in nacionalno zgodovino. Svojim rodnim Domžalam posveča kar največjo

pozornost, zlasti zgodovini in kulturni dejavnosti v mestu. Zato ni prav nič čudno, da je postal častni občan domžalske občine – zaznali so njegovo razdajanje rodnemu mestu, čeprav je bil rojen v Ljubljani. Prav tako se ne gre čuditi, da ga je predsednik republike Slovenije za njegov prispevek k zgodovinopisju odlikoval z visokim državnih odlikovanjem.

Druga velika značilnost Miroslava Stiplovška je njegova plodovitost, ki se je v času odkar je leta 2002 odšel v pokoj, ni v ničemer zmanjšala. Prav narobe! Ni namen tega mojega priložnostnega zapisa o jubileju prijatelja Mirka, pisati ali celo ocenjevati njegovo strokovno delo, pa tudi ne ponovno zapisovati njegove biografske podatke, ki so vsaj v naši stroki vsem dobro znani. Vendar ni mogoče mimo njegovih del v zadnjem dobrem desetletju. Naj začnem z zgovorno statistiko: od leta 2002 je napisal dvanajst izvirnih znanstvenih člankov, deset samostojnih znanstvenih prispevkov ali poglavij v monografiji, dve temeljni znanstveni monografiji, dve strokovni monografiji in še celo vrsto drugih strokovnih del. Njegova bibliografija v tem časovnem obdobju obsega kar 99 enot. Zagotovo je njegovo najpomembnejše delo tega čas obširna znanstvena monografija »Banski svet Dravske banovine 1930-1935 : prizadevanja banskega sveta za omilitev gospodarsko-socialne krize in razvoj prosvetno-kulturnih dejavnosti v Sloveniji ter za razširitev samoupravnih in upravnih pristojnosti banovine« (Razprave Filozofske fakultete, Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete, Ljubljana 2006, 343 str). Knjiga bi lahko bila, če se nekoliko preveč zašpičeno izrazim, njegova druga disertacija, vsekakor pa sodi med temelje slovenske zgodovine med obema vojnama. Druga njegova monografija »Nastanek mestne občine Domžale leta 1952, pomembna prelomnica v upravnem razvoju domžalskega območja : razglasitev Domžal za trg (1925) in za mestno občino, priznanje za velik gospodarski napredek in uspešen razvoj družbenih dejavnosti od sredine 19. Stoletja« (Kulturni dom Franca Bernika, Domžale 2012, 111 str.) sodi med njegova izvirna dela iz lokalne zgodovine. Vem, da je za obe monografiji porabil veliko energije, toda vložen trud se je mnogotero povrnil.

Tudi druga njegova znanstvena dela so, kot sem že zapisal, razpeta med lokalno/domžalsko in nacionalno/slovensko zgodovino. Na ravni domžalske zgodovine izstopajo dela na temo razglasitve Domžal za trg (1925) in za mesto (1952), na ravni slovenske zgodovine pa prispevki na temo zgodovine parlamentarizma, delovanja banskega sveta Dravske banovine, ljubljanske in mariborske oblastne skupščine, gospodarske zgodovine, med vojnama. Z njimi je zaslužni profesor dr. Stiplovšek samo potrdil, to kar je bil že prej – vodilni slovenski zgodovinar za čas med vojnama.

Nadaljeval pa je tudi pedagoško delo in aktivno nastopal na strokovnih srečanjih. Bil je mentor ali somentor pri dveh doktorskih disertacijah in prav tolikih magistrskih delih ter eni diplomski nalogi. Pri štirih obsežnih znanstvenih delih iz sodobne zgodovine je bil Miroslav Stiplovšek v zadnjih desetih letih strokovni recenzent. Ob tem pa je pod svoj strokovni drobnogled postavil trinajst del iz svojega raziskovalnega področja in njih ocene objavil v najuglednejših slovenskih zgodovinarskih strokovnih časopisih.

V zadnjem desetletju se je prof. Stiplovšek s posebno zagnanostjo in lahko rečem kar z ljubeznijo lotil priprav številnih razstav, pretežno o njegovih Domžalah. Tudi v širšem slovenskem prostoru so odmevale skrbno in visoko strokovno pripravljene razstave o razglasitvi Domžal za trg leta 1925, o domžalskih kulturnih društvih, o šolstvu v Domžalah in o njeni godbi, če naštejemo samo nekatere. O njih in njihovi pripravi je na najinih mnogih srečanjih govoril s posebnim žarom in zanosom. Z veseljem in ponosom jih je razkazoval tudi kolegom in prijateljem. Koliko dela, energije in proučevanja arhivskega gradiva je vložil v nje ve samo on, toda zagotovo ne malo, saj površnost nikoli ni bila njegova značilnost.

Skratka naš Mirko je v zadnjem desetletju strokovno deloval, kot da bi bil še mlad docent pri prof. dr. Metodu Mikužu, o katerem je mimogrede bode povedano, decembra leta 2009 tudi pripravil razstavo ob stoti obletnici njegovega rojstva. Pravzaprav se v vseh letih kar ga poznam, in teh bo skoraj petdeset, ni prav nič spremenil. Zato naj mi ne bo štetu v greh, če mutatis mutandis obnovim besede, ki sem jih zapisal ob njegovi šestdesetletnici: v vseh preteklih letih se ni spremenil. Ostal je to kar je bil. Ustrežljiv, neposreden, prijazen, delaven kolega, sodelavec in prijatelj, ki mu je prepir kot način komuniciranja povsem tuj. Do študentov in do mlajših kolegov je tudi sedaj, ko je že dolgo v pokoju, ostal odprt profesor, ki pogovora z njimi nikoli ni imel za izgubljen čas in znanstvenik, ki se docela zaveda pomena trdega in dolgotrajnega arhivskega raziskovalnega dela. Ne vem ali je prof. Stiplovšek kdaj komu odrekel prošnjo in vsi, ki smo mu blizu vemo, da se nanj vedno lahko zanesemo.

Naj ta bežni zapis o zaslužnem profesorju dr. Miroslavu Stiplovšku zaključim s še eno njegovo značilnostjo, ki pa ni v nobeni zvezi z njegovih strokovnim delom, je pa v tem individualiziranem in na vse strani drvečem svetu, postala že zelo redka. Prislovična je namreč njegova gostoljubnost, pa naj gre za srečanja ob kavici ali izbornih večerjeh na njegovem domu. Naj gre za »delovna« srečanja katedre za sodobno zgodovino, katere dolgoletni predstojnik je bil, ali proslavljanja rojstnih dni in jubilejev. Mirko ne zamudi nobene priložnosti, da ne bi pokazal želje po druženju. Prijatelji in sodelavci smo mu za to hvaležni. Hvaležno pa bi mu morale biti tudi slovensko zgodovinopisje, ki mu je dal toliko kot malokdo. Sledi njegovega znanstvenega dela so globoke in prepričan sem, da jih bo v naslednjih letih še poglobil. Sam pa si želim le, da bi ob dobrem zdravju, v vseh pogledih ostal še naprej takšen kot je bil doslej.

Dušan Nečak